

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE TUINMAN VAN DE KONING

Een monoloog

door

Walter van den Broeck

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2015
Nr.1718

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste TWEE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde opvoeringsrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aanvraagkaart die, degelijk ingevuld, minstens vier weken de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. moet worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende opvoeringsrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

Stichting Bredero Auteursrechtenbureau
Valeriaanstraat 13
1562 RP Krommenie

BELANGRIJKE OPMERKING !

Alle rechten voorbehouden. Iedereen die toestemming verkreeg het stuk *DE TUINMAN VAN DE KONING* op te voeren moet de naam van auteur *WALTER VAN DEN BROECK* vermelden in alle publicaties die n.a.v. de voorstellingen verschijnen.

De auteursnaam moet onmiddellijk onder de titel vermeld worden, in een lettertype minstens half zo groot als dat van de titel, maar minstens twee keer zo groot als dat waarin de naam van de vertaler, regisseur en spelers wordt vermeld.

© 1989 Toneelfonds J. Janssens/Walter van den Broeck
www.toneelfonds.be

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

(Vooravond.

In het werkvertrek van het chalet staan twee bureaus tegen elkaar aan, een oud en een nieuw. Het vertrek zelf is kaal. Op het nieuwe bureau wijst een en ander op de aanwezigheid van een gast. Er staat een telefoon en een asbak van geslepen glas waarin een sigaret ligt te roken. Verder een opengeklapte attaché-case, en wat paperassen. Iemand heeft hier zijn schrijfwerkzaamheden eventjes gestaakt. Op het nieuwe bureau staat een dienblad met een kopje en een thermoskan.

Het weer is guur. In de verte horen we allerhande alarmerende geluiden. Af en toe wordt er geschoten, zijn sirenes en hondegeblaf hoorbaar.

Ook wil de wind wel eens om het chalet huilen. Misschien sluipt nu en dan een soldaat in gevechtsgewaad voorbij het raam.

We horen een jeep arriveren en brusk stoppen. Buiten klinkt metaalachtig geluid. Iemand sluit een nieuwe gasfles aan. Wat later komt Mallants het chalet binnen. Hij heeft eerst met iets hards tegen de deur getikt maar geen antwoord afgewacht. Hij is stokoud maar viriel. Hij draagt een vuile overall, in de borstzak ervan steekt een beeper waarmee hij opgeroepen kan worden. Hij heeft spierwit maar zeer dik haar dat onmogelijk onder zijn pet te houden is. Hij heeft een witte stoppelbaard, rode konen, vinnige zelfs brutale ogen en een slecht gebit.

Hij loopt regelrecht naar het verwarmingstoestel onder het raam, probeert het te doen functioneren door een paar keer een knop in te drukken. Uiteindelijk strijkt hij een lucifer aan en steekt ermee de gaskachel aan. Dan komt hij kreunend overeind.)

Voilà, 't zal nu wel rap warm worden.

(Met de blik exploreert hij het vertrek. Hij ziet de thermoskan)

Wat koffie zou 'k anders wel kunnen verdragen.

(Hij neemt het kopje, bedient zich. Terwijl hij in zijn koffie roert, inspekteert hij het vertrek verder. Hij ziet de rokende sigaret, de paperassen. Plots wordt zijn aandacht gevangen door een paar boeken.

Die herkent hij. Hij neemt er één in de hand : "Brief aan Boudewijn".)

Zeg, dat 't niet waar is!

Walter van den Broeck toch niet, zeker ?

Kus nu mijn botten! Dat gelooft ons Siska nooit! Hebben ze die dan eindelijk ook bij zijn pietje ,

(Hij bekijkt de achterflap van het boek)

Van welk jaar is die eigenlijk ? Van '41. Ziet ge't ? 'k Heb daar toevallig gisteren nog met ons Siska over gestreeën.

Hij kent mij niet, hoewel wij malkander ooit één keer zijn tegengekomen.

Vlak na de oorlog. 'k Had een dag congé en ik dacht : Ik rijd nog eens naar de cité. Ik heb vroeger nog een jaar of vijf als manoeuvre op

't Oud fabriek gewerkt. Zijn vader heb ik ook nog gekend. Een koleriek manneke, vooral in 't staminee. 'k Weet het nog goed, hij liep toen

aan de hand van zijn moeder. Elly. Elly van Robert van den Broeck.

Zij kwamen getweeën de Konnema binnen, de winkel van 't fabriek.

Hij had een stuk aluminium aan hangen en dat kletste altijd tegen zijn

benen. Ik had juist een pakske tobak gekocht bij Juffra Lucienne en

ik stond een sigaret te rollen. 'k Had vroeger al eens over Elly horen

klappen - een Duitse dat rijdt direkt over de tong, hé - maar ik had

haar nog nooit gezien. Ze moet toen zo'n veertig jaar geweest zijn,

juist gelijk ik. In de fleur van haar leven, afijn. Ze zag eruit als

een rijpe appel in dat zomerkleed, en op een ik en een gij stond ik

in vuur en vlam. Altijd een hevig manneke geweest, ik, daar niet van,

maar dat was anders. Als hij er toen niet bij was geweest, dan had ik

haar achterna gelopen en aangesproken, zijt maar zeker.

Die verrekke wittekop, dacht ik nog en ik heb toen zo eens met mijn

hand door zijn haar geroefeld. Hij was een wittekop vroeger! Spierwit!

Dat wilt ons Siska ook niet geloven.

Een Elly draaide haar eigen toen om en glimlachte. Ik kreeg een kop

als een tomaat, en van 't verschieten viel de tobak van mijn blaaike.

Hij verschoot ook en hij pakte dat stuk aluminium, hield het voor zijn

gezicht en riep : Boe! En toen moesten wij allemaal lachen.

Wie is dat ? vroeg ik aan Juffra Lucienne toen ze weg waren.

Da's Elly van Robert van den Broeck met haar jongste, zei ze.

Pront wijf, zei ik. En toen gaf ze me daar een koppel ogen waar dat ge plaatijzer mee kondt snijden. Juffra Lucienne had mij laag op, die kende mijn numero al voor ik hem opgeschreven had.

(Hij neemt tabak en lucifers en begint een sigaret te rollen.)

Elly, bijgot. Elly van Robert van den Broeck. Geen gemakkelijke, dat mag gezegd zijn.

(Neemt het boek, bekijkt de foto op de achterflap)

En nu zit hij hier. Ons Siska zal mij nooit willen geloven.

Tussen haakjes, ik heet Pol. Pol Mallants. Ik kom ook uit de Kempen, maar dat is lang geleden

Ik ben hier in '29 begonnen. Mijn broer, onze Janot, was hier via-via al veel vroeger binnengeraakt. In '29 zegt hij : Pol, ze zoeken weer volk voor den hof. Als ge wilt dan doe ik een goed wordeke voor u. Ik lig in een goei schuif bij de chef omdat ik bij hem thuis al eens ga helpen schilderen en behangen. Maar ge zult natuurlijk moeten verhuizen.

Buitenwerk heeft mij altijd aangetrokken, en ik moest naar niks zien. Mijn ouders waren allebei dood en ik was nog altijd ionggezels, zodus. Onze Janot was getrouwd met een beeld van een wijf, Siska van de Pol. Wij hebben daar nog dikwijls mee gelachen. Omdat ik Pol heet en zij Van de Pol. Ik heb altijd bij onze Janot en Siska ingewoond, want zij hadden geen kinderen.

In '70 ben ik gepensioneerd met een gouden horloge en alles.

Dat ik hier nu weer rondloop, komt doordat al dat jong volk gaan lopen is met die ambras van de laatste dagen.

Hier gebeurt alle hondsgezeik wat vers. En die jonge soort gaat voor 't minste op de loop. Maar als ge hier zo lang hebt gewerkt als ik, dan trekt ge u dat allemaal niet meer aan. De oorlog is overgewaaid, de koningskwestie is overgewaaid, en dat van nu zal ook wel overwaaien, let op mijn woorden.

In '80 zegt ons Siska ; Daar heeft er weer ene een boek geschreven over

Ons Siska houdt dat allamaal bij, ziet ge. In de bus begin ik er van verveling wat in te lezen. Bijgod, denk ik, maar dat gaat over Olen, over de cité! En hier zie : Robert van den Broeck, Elly van den Broeck, de wittekop ...! Dat moet ook lukken !

Onderweg van de bushalte naar huis loop ik nog altijd te lezen.

Siska ! roep ik. Ge gaat het niet geloven. Geef hier, zegt ze, laat zien. Wacht wat, zeg ik, 't is nu juist zo schoon.

Zie, ik heb ons Siska altijd gaarne gezien. Heel gaarne! Maar omdat ze met onze Janot was getrouwd, heb ik nooit een poot naar haar uitgestoken. Toch niet naar 't wijf van uw eigen broer zeker, dacht ik altijd. Goesting genoeg, zijt maar gerust, maar 'k heb ze altijd thuis gehouden. Dat was ook de konditie om bij hen in te mogen trekken.

Pol, zei onze Janot, ik weet dat gij een gattekenstaster zijn, gij hebt het van geen vreemde, want onze ouwe was ook zo, en die heeft daar nog bak voor gedaan, maar als ik één keer klachten hoor van ons Siska, smijt ik u met uw kloten op straat, verstaan ? En uit de hof ook! Dan kunt ge terug naar 't Oud fabriek.

Wijftig jaar aan een stuk heb ik mijn eigen ingehouden. 'k Heb dikwijls op mijn tanden moeten bijten, vooral in de zomer. Dan zat ik in de keuken en dan stond zij in de hof in zo'n licht gebloemd kleed over een beddeke salaad gebogen. En dan dacht ik : God, laat nu alstublieft onze Janot thuiskomen of daar komen vodden van.

Vijftig jaar aan een stuk mijn eigen koest gehouden. Natuurlijk wel eens naar de miekens in Brussel, maar voor de rest niks als handwerk. En dan zitten wij daar op die namiddag met zijn tweeën nevenseen aan de keukentafel in dit boek te lezen. En ge gaat het niet geloven, hé, want als ge jong zijt danpeist ge dat ouwe mensen van hout of van karton zijn, maar ineens hadden wij malkander vast.

Siska ! roep ik. Pol ! roept zij. En op een ik en een gij lagen wij op de kanapee. Nu gij.

Komt ineens onze Janot binnen. Die had door 't sleutelgat staan loeren.

Hij trekt de schuif open, pakt het broodmes en begint gelijk een razende

zot te steken. Mij in mijn borst, hier en hier, en ons Siska in haar hals. En ineens smijt hij dat mes op de grond en loopt weg. 's Anderendaags hebben ze hem hier uit de grote vijver gehaald.

(Hij staart een poosje naar zijn brandende sigaret, schudt lichtjes het hoofd alsof iemand hem iets in het oor fluistert waar hij het niet mee eens is.)

Ge zult wel denken dat wij daar lang niet goed van geweest zijn, ons Siska en ik, en dat wij nog lang op onze Janot hebben gepeisd. Hewel, ge zijt abuis. Hoe oud dat we ook zijn, sinds die dag kunnen wij van malkander niet meer afblijven. Ge denkt da'k zit te stoefen, hé ?

Vraag het maar aan ons Siska. Alle pasgetrouwde koppels van België mogen er eens achter komen. 't Is alsof we er niet meer mee durven of kunnen uitscheiden. Vantijd zijn wij bang van ons eigen en van malkander.

En aan onze Janot denken wij al lang niet meer. Die moet pertang wel al wat afgelachen hebben in zijn graf. Ja Pol, moet hij denken, wie zijn gat verbrandt moet op de braren zitten, he jong !

Later zijn wij al zijn boeken gaan kopen, en 'k moet zeggen : Chapeau! 'k Had nooit gedacht dat iemand van de cité dat allemaal kon. Hij is per slot van rekening toch ook maar uit een werkmansbroek geschud, hé! Waar dat hij het allemaal blijft halen, daar versta ik mij niet aan, zei ons Siska. En eerlijk gezegd, ik ook niet. Nee, nog eens : Chapeau! Maar op dat boek over onze baas ben ik nog altijd kwaad.

Niet om wat er met onze Janot gebeurd is, dat niet, maar ik kan niet akkoord gaan met wat hij daar allemaal in geschreven heeft.

Dat stuk over de cité, dat vond ik schoon. Daar hebben wij allebei bij zitten bleten gelijk twee klein jong. 't Was precies of dat we naar een film op de televisie zaten te zien. Maar de rest ...

Allee, allee! 't Is niet van 't schoonste, hé, zo 't zotteke houden met onze koning! En dat zeg ik niet omdat ik hier heel mijn leven gewerkt heb, hé. 'k Wil maar zeggen : als hij schrijft over iets dat hij kent, dan is't goed. Maar dat stuk over 't koningshuis, daar kunt ge goed aan zien dat hij 't allemaal maar van horen zeggen heeft.

En ge ziet wat er van komt!

(Beduidt dat ze Walter gevangen hebben gezet.)

't Is precies of dat hij eens gaarne door de koning ontvangen zou worden, zei ons Siska.

Dan had hij het helemaal anders moeten aanpakken, zie ik. Gelijk die fruitboer uit Voeren, die later nog burgemeester is geworden, die José Happart. - Wie ? vroeg ze - Happart, zei ik.

Die dingen volgt ons Siska zo niet, ziet ge.

Weet ge dat niet meer? zie ik, verleden jaar rijdt de koning naar Verviers voor een officieel bezoek. Happart had laten weten dat hij eens met hem wilde klappen. En als gij mij niet te woord wilt staan, dan zet ik heel Verviers op zijn kop, zegt hij.

In 't geniep wordt er iets geregeld. De koning stopt langs de autostrade en daar staat Happart te wachten.

Ze hebben vijf van mijn kameraden in den bak gestopt, zeg hij, ge moet zorgen dat die losgelaten worden, want die hebben niks misdaan.

't Is goed, zegt de koning, 'k zal dat regelen, maar houd het stil. Zo moet ge dat doen !

Neen, ik zeg het : dat over de cité was schoon, maar waarom dat hij daar nu per se de koning moest bijsleuren ... 'k Heb ieverans gelezen dat hij dat gedaan heeft om de armoe van de cité wat beter te laten uitkomen. Als ge arm~~ne~~ nevens rijk zet, steekt dat zogezegd wat beter af, gelijk als met koleuren. 't Gedacht is niet slecht, daar niet van, maat 'k vind 't toch maar een uitleg van gaat daar liggen. Want rijk zijn is nog iets anders dan gelukkig zijn, hé! Aha! Niet dat het thuis slecht gaat of zo, verre van, 'k heb hem hier dikwijls met de koningin zien wandelen in 't park, en zonder uit de biecht te klappen : zo wandelen mensen niet die malkander niet kunnen uitstaan!

'k Wil maar zeggen : hij heeft het in zijn jonge tijd niet gemakkelijk gehad, da's waar. Maar hij mag toch blij zijn dat hij niet Boudewijn heet, want wat die mens heeft meegemaakt, dat is minstens tien keer erger !

(Hij loopt naar de klasseerkast bij het raam, diep uit de onderste la een fles jenever en een kelkje op. Hij giet een kelkje tot net boven de rand vol, brengt het dan zonder mensen naar zijn lippen.

Hij ritst zijn overall open. Een vaalwitte borstrok wordt zichtbaar.

Die knoopt hij los. Een pluk weerbarstig ~~borst~~haar komt vrij.)

Nee... zijn geld hadden ze me altijd kado ~~mogen~~ doen, maar zijn leven...?

Vroeger dacht ik daar ook anders over. Hoe dikwijls dat ik het daar met ons Siska en onze Janot niet over gehad heb ?

Elke keer als we zeer aan onze portemonnee hadden! Elke veertien dagen dus.

Dat het allemaal niet serieus was. Dat de ene mens in een wieg met een hemel wordt geboren en de andere in een trog, en dat hij daar niks aan kan doen, maar dat hij daar wel de rest van zijn leven de gevolgen van moet dragen. Eerlijk is anders! Een koning, dat moet alleen maar geboren worden om rijk te zijn, en wij, wij mogen nog honderd jaar onze nikkel afdraaien daar in die hof, wij zullen al blij mogen zijn als we ons eigen graf kunnen betalen. Afijn, ge kent die klap.

Maar op een keer, toen ik uitgezeverd was, vroeg ons Siska : Maar Pol, eerlijk nu, zoud gij ècht willen wisselen ? Gij krijgt al zijn geld maar ge moet er zijn leven bijpakken.

Vaneigens, zei ik, neen zeker.

En toen hebben wij daar eens serieus over doorgeklapt, en ik moet zeggen, sindsdien... Neen, voor mijn part had hij nog honderd keren rijker mogen zijn, maar verwisselen ? met hem ? Nog in geen honderdduizend jaar! 't Moet zijn dat ze hierboven van meet af aan iets speciaals met hem voorgehad hebben.

Was Onze-Lieve-Heer kwaad op Leopold III, op Albert I, de Leopold II, of zelfs op Leopold I ? Of op iemand anders nog ? Was hij kwaad en wilde hij straf uitdelen ? Maar waarom ^{aan} die sjarels zelf dan niet ? Of is de hemel hier zo wijd vanaf, dat een straf die in 1830 wordt gegeven hier pas honderd jaar nadien aankomt.

Want in 1930 is Boudewijn geboren. In't jaar van d' eerste krisis dus. Geef toe, d'r zijn plezanter jaren om in geboren te worden. Zijn vader, toen nog kroonprins Leopold, hebben ze er nog voor van zijn werk moeten halen, juist gelijk zijn Opa van Duitsland, toen zijn moeder geboren werd. Hij was ieverans een standbeeld aan't inhuldigen. Hij staat daar al met het lint in zijn handen en zijn vleugeladjutant fezelt in zijn oor : 'k Peis dat 't zo wijd is. - Wablieft ? - Jaja !

En hup, in één trek terug naar Brussel. Ze hebben zij daar bij dat standbeeld zelf aan dat lint kunnen trekken.

O, ze waren allemaal zo fier als een gieter. Wat wilt ge : eindelijk een troonopvolger! Want 't eerste kind was een meiske. Josephine-Charlotte, en dat telt niet in België. Dat stond zo in de grondwet, schijnt het

Een pronte kadee van meer dan vier kilo! Niet slecht geboerd, zei onze Janot.

Maat 't ventje is nog maar vier jaar of zijn bompa, koning Albert, valt daar in de Walen-pays van de rotsen. 'k Weet het, er zijn er die zeggen dat hij eraf is gestoten, maar dat is flauwe kul. Nu moet ge weten dat die twee, koning Albert en Boudewijnke, altijd zot van malkander hadden gestaan. De ene keer lagen ze ieverans in een gang plat op hun buik met de marbollen te spelen, of met de soldaatjes, de andere keer liepen ze door 't park, Albert met een kiekenpluim op zijn kepie en Boudewijnke erachter met een houten geweer. Pang! Pang! Hoe gaat dat ? Een grootvader en een kleinzoon! Da's toch overal 't zelfde! Wat ge van uw eigen kinderen nooit hebt kunnen verdragen, daar lacht ge uw eigen een bult mee als uw kleinkinderen het doen. Ik heb ook een vava gehad, ik weet waar ik van spreek. Ik was nog maar vijf jaar en ik mocht al aan zijn pijp trekken, en onze va was er al vijftientig, toen hij voor de eerste keer een sigaret mocht smoren.

Afijn, ge kunt peinzen wat voor een verdriet dat manneke toen gehad heeft. Waar is bompa ? Waar is bompa ? - Naar de hemel manneke. Ik wil ook naar de hemel! - Dat gaat niet, daar moet ge eerst dood voor zijn.

Maak mij dan maar rap dood, zegt hij. Is dat nu klap voor een kleine van vier ?

Gelukkig krijgt hij er een paar maanden nadien een broerke bij : Alberke. Dat heeft toen zijn zinnen wat verzet. Hij was van die wieg niet weg te slagen. Misschien heeft hij wel gedacht dat zijn bompa terug was gekomen, omdat die kleine ook Albert heette, wil ik zeggen. Hoe peinen klein mannen ?

't Jaar daarop rijdt zijn vader, Leopold, daar in Zwitserland met zijn automobiel in 't water. En koningin Astrid, dat mens ocharme, vliegt met haar kop tegen een boom en is morsdood.

De kop dat is iets delikaats hier, hé. Ge moet die foto's maar eens goed bezien van Albert en Astrid op hun doodsbed. Dat verband rond de kop bij allebei.

Weet ge dat het dagen geduurd heeft voordat iemand aan de klein mannen durfde vertellen dat hun moeder dood was ?

Leopold, die mens, was er zo het hart van in, dat hij ze geeneens meer onder ogen durfde te komen. Ze zullen zeggen dat 't mijn schuld is, zie hij. A ja, want hij had aan't stuur gezeten.

't Heeft zeker twee jaar geduurd voor hij zo min of meer terug op zijn plooi was. En dan op een dag zegt hij ineens : We gaan verhuizen. Want ze woonden toen nog altijd hierover op Stuyvenberg, en ge weet hoe dat gaat : alles deed hem daar aan Astrid denken. Pakte hij een teljoor uit de kast, dan dacht hij : Hier heeft zij ook nog uit gegeten. Hoorde hij een airke op de radio, dan dacht hij : Dat zong zij ook altijd als ze in 't bad zat. Zag hij een mus op de vensterbank, dan dacht hij : Nu zou zij in de keuken wat brood zijn gaan halan.

En toen zijn ze hier ingetrokken, op Laken. Akkoord, een schoon kasteel, daar niet van, maar niks voor klein mannen, hé.

Astrid dat was de zon. Waar dat die kwam werd het licht en warm. Die kon zelfs een prison gezellig maken. Maar nu hadden die mannekens de hele dag met van die stijve paljassen te doen. Ge kent dat soort. Zoveel

ziel in hun lijf als een dooie eik. Die lopen daar door de gangen alsof hun rug in de plaaster ligt, en ze met de kaken van hun gat een marbol

moeten vasthouden. En dat zou zijn eigen dan met klein mannen moeten bezighouden! Ge kunt peinzen...

Ja, d'ouw koningin Elisabeth, die naar Stuyvenberg was verhuisd, kwam wel al eens een jat koffie drinken. En als die in haar goeie was, dan werd er nog wel eens gelachen. Maar ja, eigenlijk stond haar kop niet meer naar klein mannen. Mijn tijd is voorbij, zei ze.

Ze hebben hier toen gelukkig het verstand gehad van een jong meiske aan te nemen. 't Was wel een Hollandse maar alla, liever een Hollandse dan zo'n Brusselse reut, waar of niet ?

Neenee, Greetje de Jong dat was een schat van een meiske. De gazetten waren natuurlijk niet kontent. Zijn ons eigen meiskens niet goed genoeg misschien ? Moet dat nu per se een Hollandse zijn ? Maar dat was een zet van Leopold hé. Die wilde dat zijn klein mannen schoon Vlaams leerden, Vlaams op de letter, alla. En wie kende dat hier in die tijd ? Antwerps, ja. Of Gents. Of Olens. Maar ècht schoon Vlaams gelijk als 't moet zijn? Leopold wist toen al dat het Vlaams het vroeg of laat van 't Frans zou winnen in België, daarom. En hij had gelijk de mens. Is 't uitgekomen of niet ? En zijt maar gerust : als Boudewijn zijn eigen zo goed uit de slag heeft leren trekken in 't schoon Vlaams, dan komt dat door Greetje de Jong, da's zo zeker als twee en twee vier is.

Ge haüt haar hier bezig moeten zien met die klein gasten. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, de hele dag cowboy en Indiaan, of met de poppen als 't regende. En om acht uur iedereen naar zijn tram. Een ècht moederke was dat voor die gasten.

Maar hoeveel plezier ze ook maakten, toch zag ik Boudewijnke vantijd tot tijd buiten komen, met zo'n klein diep plooike boven zijn neus.

En dan wist ik wat hij dacht : Als die óók maar niet doodgaat...!

Afijn, 't begon hier eindelijk allemaal terug wat normaal te worden.

Leopold liep al eens te fluiten in de gangen, zo met zijn handen in zijn broekzakken, en d'ouw koningin kwam hier vantijd naar klassieke muziek luisteren, de radio wijd open.

En dan breekt in '40 ineens die verrekte oorlog uit! Direkt stuurt Leopold zijn gezin naar Frankrijk, want hij is bang dat den Duits het paleis plat zal bombarderen. Den Duits is een smeerlap, die durft zoiets. Wat met mij gebeurt, speelt geen rol, zegt hij, maar de dynastie moet gered worden, dus raprap een paar valiezen gepakt en weg.

Onderweg gaan ze ieverans eten. Ze hebben nog maar juist hun eerste beet gedaan of Alberke zegt : Zwijs eens allemaal, ik hoor precies iets. En iedereen ziet naar omhoog. Een heel klad Stuka's, de lucht ziet er aan ene kant zwart van. En maar bommen smijten, d'een achter d'ander! Boem! Boem! Boem! Boemboemboem! Alsof hij 't wist, den Duits, alsof 't verraden spel was! Raprap alles terug ingepakt en vooruit met de geit.

's Anderdendaags zijn ze in Russy. Na een dag of tien hoort Alberke ineens wéér geronk. Deze keer komt daar een trossel Duitse tanks aangereden. Hup! Weer inpakken en vierklauwens vertrekken. Naar Saint-Céré deze keer. Daar logeren ze in zo'n oud spookkasteel met verroeste harnassen en spinnewebben van aan't plafond tot op de vloer.

Boudewijn, dat manneke, wordt ziek van de schrik. Ge zoudt het van minder. Ik heb in mijn leven maar twee keer in een vreemd bed geslapen, en twee keer heb ik geen oog dicht gedaan. 'k Wil maar zeggen...

Sinds zijn bompa en zijn mama dood waren wist Boudewijnke niet meer waar dat zijn kopke stond. Van niks was hij nog zeker en van alles was hij bang. Hij peinsde maar op zijn vader . Als den Duits hem maar niet dood doet, dacht hij.

Zo wijd was 't nog niet, maar Leopold zat thuis wel met een hoop ambras. Hij was niet gaan lopen gelijk al die broekschijters van de regering, en iedereen was nijdig op hem. Tot in Frankrijk toe!

Verrader, riepen ze. Verrader ? Mijn botten! Hij wist hij heel goed wat hij deed.

Als ik hier weg ga, is 't ermee gedaan, zei hij, en ik weet niet wat 't ergste is : den Duits die ons wil bezetten, of den Engelsman en den Amerikaander die ons willen afschaffen. D'r moet toch iemand op de